

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 69/2024-7

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa advokáta [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] proti postupu Okresného súdu Michalovce v konaní sp. zn. 26T/58/2023 a jeho uzneseniu zo 6. októbra 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 13. novembra 2023 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv na odmenu za vykonanú prácu podľa čl. 36 písm. a), súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“). Tiež navrhuje zrušiť namietané uznesenie a vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať okresnému súdu pokračovať v porušovaní jeho základných práv a priznať mu náhradu trov konania.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol opatrením okresného súdu sp. zn. 3Tp/30/2023 z 20. apríla 2023 ustanovený ako obhajca obvinenému [REDACTED]. Obvinenému bolo vznesené obvinenie pre prečin krádeže podľa § 212 ods. 1 písm. e) a g) Trestného zákona na tom skutkovom základe, že v novembri 2022 v čase o 11.30 h v lese bez patričného povolenia zrezal strom (dub), ktorý naložil do kufra zaparkovaného auta, čím spôsobil poškodenému (Lesy Slovenskej republiky) škodu 17,99 eur. Obvinený bol trestným rozkazom okresného súdu sp. zn. 26T/58/2023 z 28. júna 2023 odsúdený na trest odňatia slobody vo výmere troch mesiacov so zaradením do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom stráženia, bol mu uložený trest prepadnutia veci (motorovej pily) a bola mu uložená povinnosť zaplatiť spôsobenú škodu poškodenému. Trestný rozkaz nadobudol právoplatnosť 29. júla 2023.

3. Sťažovateľ si uplatnil trovy povinnej obhajoby 815,25 eur podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

4. Vyšší súdny úradník okresného súdu (ďalej len „VSÚ“) uznesením sp. zn. 26T/58/2023 z 10. augusta 2023 priznal sťažovateľovi náhradu trov obhajoby 614,88 eur (o 200,37 eur menej než sťažovateľ žiadal). Priznaná odmena pozostávala z (i) náhrady odmeny 354,00 eur [§ 12 ods. 3 písm. a) a § 14 vyhlášky], (ii) náhrady hotových výdavkov 43,48 eur (§ 16 ods. 3 vyhlášky) a (iii) náhrady za stratu času 217,40 eur (§ 17 ods. 1 vyhlášky). VSÚ sťažovateľovi priznal náhradu za stratu času 217,40 eur za 12 polhodín zo sídla advokátskej kancelárie (Jozefa Murgaša 1316/22, Michalovce) do výkonu trestu odňatia slobody ([REDACTED]) a späť 16. mája 2023 od 7.51 h do 13.30 h (6 polhodín x 18,117 eur) a zo sídla advokátskej kancelárie do výkonu trestu odňatia slobody a späť z 13. júna 2023 od 7.51 h do 13.30 h (6 polhodín x 18,117 eur).

5. Sťažovateľ proti uzneseniu VSÚ podal 21. augusta 2023 sťažnosť, v ktorej nesúhlasil so zníženou odmenou za náhradu za stratu času. Pri vyčíslení trov obhajoby žiadal náhradu za stratu času v celkovej výške 398,58 eur za 22 polhodín zo sídla advokátskej kancelárie do ústavu na výkon trestu odňatia slobody a späť 16. mája 2023 od 7.51 h do 13.30 h (11 polhodín x 18,117 eur) a zo sídla advokátskej kancelárie do výkonu trestu odňatia slobody a späť 13. júna 2023 od 7.51 h do 13.30 h (11 polhodín x 18,117 eur).

6. Okresný súd namietaným uznesením sťažnosť sťažovateľa zamietol ako nedôvodnú, bol toho názoru, že sťažovateľovi nepatrí odmena za stratu času v trvaní 22 polhodín (398,58 eur) (cesta z Michaloviec do Košíc a späť), pretože podľa rozhodovacej činnosti súdu v prípade náhrady za stratu času motorovým vozidlom sa priznáva obhajcom náhrada za stratu času 4 polhodiny (cesta tam aj späť) a v prípade náhrady za stratu času vlakom/autobusom sa priznáva náhrada za stratu času 6 polhodiny (cesta tam aj späť). Sťažovateľom uplatnenú náhradu za stratu času 11 polhodín za jednu cestu z Michaloviec do Košíc a späť súd považoval za neadekvátnu a umelo nadhodnotenú.

II.

7. Sťažovateľ argumentuje, že namietaným uznesením mu nebola priznaná uplatnená náhrada trov povinnej obhajoby. Podľa jeho názoru odôvodnenie namietaného uznesenia opierajúce sa o časovú vzdialenosť podľa *googlemaps* (3 hodiny, resp. 6 polhodín) zo sídla advokátskej kancelárie (Michalovce) do výkonu trestu odňatia slobody (Košice) je nezákonné a arbitrárne. Rovnako namieta, že okresný súd o náhrade trov obhajoby nerozhodol do 30 dní, odkazujúc na § 553 ods. 3 Trestného poriadku (ďalej len „TP“).

8. Poukázal na jeho obdobnú vec vedenú na okresnom súde pod sp. zn. 4Nt/7/2023, v ktorej mu VSÚ pri rozhodovaní o náhrade trov povinnej obhajoby nepriznal 181,17 eur za 10 polhodín (cesta z Michaloviec do Sobraniec a späť). Okresný súd uznesením (sp. zn. 4Nt/7/2023 z 26. októbra 2023, bod 3) uznesenie VSÚ zrušil a sťažovateľovi priznal náhradu trov povinnej obhajoby v uplatnenej výške (aj náhradu za stratu času za 10 polhodín).

9. Zbytočné prieskumy v konaní sťažovateľ namieta z dôvodu dosiaľ nevyplatených trov povinnej obhajoby. Argumentuje, že 4. septembra 2023 uplatnil sťažnosť pre nečinnosť adresovanú predsedovi okresného súdu podľa § 62 ods. 2 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene

a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“) a tiež zvolil telefonickú urgenciu 10. októbra 2023.

III.

III.1. K namietanému porušeniu uplatnených práv postupom okresného súdu:

10. Podľa § 553 ods. 2 TP obhajca, ktorý bol obvinenému ustanovený, má voči štátu nárok na odmenu a náhradu podľa tarify určenej osobitným predpisom, ak zákon neustanovuje inak.

11. Podľa § 553 ods. 3 TP o návrhu podľa odseku 2 orgán činný v trestnom konaní alebo súd rozhodne do 30 dní od jeho podania. Priznanú odmenu a náhradu hotových výdavkov orgán činný v trestnom konaní alebo súd vyplatí najneskôr do 90 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia. O výške odmeny a náhrady obhajcu podľa osobitného predpisu, ktorý ukončil zastupovanie vo veci, rozhodne na návrh obhajcu orgán činný v trestnom konaní alebo súd po ukončení zastupovania.

12. Pri sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy zjavná neopodstatnenosť sťažnosti môže vyplývať aj z toho, že porušenie tohto základného práva sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, ktoré z hľadiska jeho druhu a povahy netrvá tak dlho, aby sa dalo vôbec uvažovať o zbytočných prietahoch (IV. ÚS 434/08, I. ÚS 210/2018), prípadne ak argumenty v sťažnosti sťažovateľa nepreukázali v čase podania sťažnosti takú intenzitu porušenia uplatneného základného práva, aby bola sťažnosť prijatá na ďalšie konanie (II. ÚS 93/03, II. ÚS 177/04, I. ÚS 192/2015).

13. Sťažovateľ žiadosťou doručenu okresnému súdu 21. júla 2023 požiadal o vyplatenie trov povinnej obhajoby, o ktorej VSÚ rozhodol uznesením z 10. augusta 2023. Okresný súd o sťažnosti sťažovateľa rozhodol uznesením zo 6. októbra 2023. Sťažovateľovi bolo namietané uznesenie doručené 18. októbra 2023. Ústavná sťažnosť sťažovateľa bola ústavnému súdu doručená 13. novembra 2023. Ústavný súd vlastným šetrením (úradný záznam z 23. januára 2024) zistil, že sťažovateľovi zatiaľ nebola náhrada trov obhajoby vyplatená z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov (vyplácali sa najprv staršie náhrady povinných obhajob). Okresný súd podotkol, že sťažovateľovi budú v krátkej dobe trov povinnej obhajoby vyplatené.

14. V prípade, keď ústavný súd zistil, že charakter postupu všeobecného súdu sa nevyznačoval takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prietahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, nevyslovil porušenie základného práva zaručeného týmto článkom ústavy (II. ÚS 57/01), prípadne návrhu buď nevyhovet (I. ÚS 11/00), alebo ho odmietol ako zjavne neopodstatnený (III. ÚS 59/05). K takémuto záveru dospel ústavný súd aj pri predbežnom prerokovaní tejto ústavnej sťažnosti. Nie každé omeškanie predstavuje porušenie ústavy a ústavný súd v okolnostiach prípadu namietané prietahy kvalifikoval, aj keď síce ako nepríjemnú záležitosť, no ešte nie dosahujúcu intenzitu porušenia ústavy. V čase podania ústavnej sťažnosti lehota 90 dní neuplynula, a tak sa javí podanie ústavnej sťažnosti podané v predstihu. Ústavný súd takýto prístup odmieta.

15. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

16. Na záver však ústavný súd dodáva, že toto rozhodnutie nepredstavuje prekážku rozsúdenej veci, a v prípade, že nečinnosť, resp. neefektívna činnosť okresného súdu pri vyplatení náhrady trov povinnej obhajoby bude pokračovať, sťažovateľ sa môžu opätovne obrátiť na ústavný súd s ústavnou sťažnosťou.

III.2. K namietanému porušeniu uplatnených práv uznesením okresného súdu:

17. Sťažnostná argumentácia sťažovateľa spočívala v tom, že okresný súd mu nepriznal náhradu za stratu času za cestu zo sídla advokátskej kancelárie do výkonu trestu odňatia slobody a späť v trvaní 22 polhodín (398,58 eur).

18. Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

19. Podľa Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) obsahom práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je *ratione materiae* aj právo na rozhodnutie o trovách konania, resp. o náhrade trov konania v súlade so zákonom (rozsudok ESLP z 23. 9. 1997 vo veci Robins proti Spojenému kráľovstvu, sťažnosť č. 22410/93).

20. V prípadoch, keď sťažovatelia namietajú porušenie svojich ústavou garantovaných práv rozhodnutím všeobecného súdu týkajúcich sa náhrady trov konania, je ústavný súd vo svojej doterajšej judikatúre zdržanlivý, keďže problematika trov konania má vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi akcesorickú povahu, a preto sa k zrušeniu namietaného výroku o trovách konania uchýľuje iba výnimočne, napr. keď zistí, že v posudzovanej veci došlo k extrémnemu zásahu do základného práva na súdnu ochranu (spravodlivý proces), alebo ak zistí, že zároveň došlo k neprípustnému zásahu aj do iného základného práva (IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011).

21. Ústavný súd môže zasahovať do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov týkajúcej sa trov konania len vtedy, ak by závery všeobecných súdov zahrňali črty svojvôle a interpretácia a aplikácia príslušných právnych noriem by predstavovala extrémne vybočenie z pravidiel (IV. ÚS 248/08).

22. Podľa § 17 ods. 1 vyhlášky pri úkonoch právnej služby vykonávaných v mieste, ktoré nie je sídlom advokáta, za čas strávený cestou do tohto miesta a späť patrí advokátovi náhrada za stratu času vo výške jednej šesťdesiatiny výpočtového základu za každú aj začatú polhodinu.

23. Podľa § 24 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov advokát popri nároku na odmenu má nárok aj na náhradu hotových výdavkov a na náhradu za stratu času. Za hotové výdavky sa považujú výdavky účelne a preukázateľne vynaložené v súvislosti s poskytovaním právnych služieb, najmä súdne a iné poplatky, cestovné a telekomunikačné výdavky a výdavky za znalecké posudky, predpoklady, odpisy alebo výpisy z verejných registrov.

24. Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že odôvodnenie rozhodnutí (prvostupňového a odvolacieho) neposudzuje izolovane, pretože tvoria jeden celok (III. ÚS 264/08). Odôvodnenie

uznesenia VSÚ a namietaného uznesenia (samosudcu okresného súdu) obsahujú podrobné odôvodnenie právneho názoru v otázkach náhrady trov obhajoby a náhrady za stratu času.

25. Sťažovateľ na podporu svojej argumentácie odkázal na svoju obdobnú vec (náhrada trov povinnej obhajoby) vedenú na tom istom okresnom súde pod sp. zn. 4Nt/7/2023, ktorou mu bola priznaná náhrada za stratu času za 10 polhodín (z Michaloviec do Sobraniec a späť). Ústavnému súdu neuniklo, že sťažovateľom uvedené uznesenie okresného súdu (sp. zn. 4Nt/7/2023 z 26. októbra 2023) bolo vydané po namietanom uznesení. Ústavný súd v tejto súvislosti považuje za potrebné poznamenať, že mu neprislúcha zjednocovať judikatúru všeobecných súdov a suplovať tak ich poslanie, ktoré podľa zákona o súdoch zveruje práve Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (resp. jeho plénu a kolégiám), ktoré mu okrem iných priznáva aj právomoc zaujímať stanoviská k zjednocovaniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov (I. ÚS 17/01, I. ÚS 4/09).

26. Ústavný súd však pripúšťa, že právo na náhradu za stratu času je z hľadiska logického výkladu sporné, avšak ústavný súd v danom prípade považoval za vhodné zohľadniť aj to, či namietané pochybenie okresného súdu (nepriznanie náhrady za stratu času v uplatnenej výške 398,58 eur) je také závažné, že jeho intenzita má až ústavnoprávnu relevanciu (porušenie ústavy). Ústavný súd v okolnostiach veci konštatuje, že finálne priznaná náhrada trov obhajoby 614,88 eur je primeraná, zdôvodnená, nepredstavuje zjavný právny omyl a či sa súdy napokon priklonia k priaznivejšiemu výpočtu straty času, bude závisieť od procesu zjednocovania.

27. Závery okresného súdu v namietanom uznesení nevykazujú znaky zjavnej neodôvodnenosti ani arbitrárnosti. Ústavný súd tak nezistil také zásahy do práv sťažovateľa, ktoré by boli z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné. V súvislosti s namietaným porušením základného práva na odmenu za vykonanú prácu podľa čl. 36 písm. a) ústavy ústavný súd uvádza, že o jeho prípadnom porušení by bolo možné uvažovať zásadne len vtedy, ak by zo strany všeobecného súdu primárne došlo k porušeniu niektorého zo základných práv, resp. ústavnoprocených princípov vyjadrených v čl. 46 až čl. 48 ústavy, resp. v spojení s ich porušením. Táto súvzťažnosť vyplýva z previazanosti posúdenia ústavnej udržateľnosti namietaného uznesenia všeobecného súdu s predmetom jeho rozhodovania. Pretože ústavný súd nezistil príčinnú súvislosť medzi namietaným uznesením okresného súdu a porušením základného práva sťažovateľa upraveného v čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, neprichádzala do úvahy ani príčinná súvislosť s namietaným porušením základného práva sťažovateľa zaručeného v čl. 36 písm. a) ústavy, a preto ústavný súd aj túto časť ústavnej sťažnosti odmietol pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. februára 2024

Robert Šorl
predseda senátu